

Ålands landskapsregering

Päivämäärä
19.4.2016Dnro
ÅLR 2016/2674Suomen eduskunta
Lakivaliokunta
LaV@eduskunta.fiViite
HE 7/2016Yhteyshenkilö
Sören SilverströmAsia
LAUSUNTOPYYNTÖ

Lakivaliokunta pyytää lausuntoa viitaten hallituksen esitykseen tuomioistuinlaiksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi. Ehdotettu laki koskee kaikkia tuomioistuimia ja sisältää yleisiä säännöksiä tuomioistuinten ja tuomareista. Lakiin koottaisiin nykyisin eri tuomioistuinten koskevista laeista ja asetuksista olevat säännökset tuomioistuinten tehtävistä, organisaatiosta ja hallinnosta sekä niiden jäsenistä ja muusta henkilöstöstä.

Maakunnan hallitus toteaa, että esitys koskee lähinnä tuomioistuinten toimintaa. Oikeudenkäyntilaitos ja oikeudenkäyttö kuuluvat valtakunnan lainsäädäntövaltaan Ahvenanmaan itsehallintolain (1991:71) 27 §:n 23 kohdan mukaan. Ahvenanmaan käräjäoikeus toimii yleisenä alioikeutena Ahvenanmaalla. Käräjäoikeuden tuomiopiirin muodostaa Ahvenanmaan maakunta. Ahvenanmaan hallintotuomioistuin toimii Ahvenanmaan käräjäoikeuden yhteydessä, jonka laamanni on hallintotuomioistuimen hallinnollinen päällikkö.

Ahvenanmaan itsehallinto ja maakunnan yksikielisyys on huomioitu nykyisessä lainsäädännössä oikeudenkäyntilaitoksesta. Ahvenanmaan itsehallintolain (1991:71) 26 §:n mukaan valtakunnan lailla voidaan maakuntaan perustaa tuomioistuin hallintolainkäyttöä varten. Tässä tarkoitettu laki on laki Ahvenanmaan hallintotuomioistuimesta (SSK 547/1994).

Myös kielisäännökset Ahvenanmaan itsehallintolain (1991:71) 6 luvussa ovat olennaisia oikeudenkäyntilaitokselle, ja Ahvenanmaan itsehallintolain (1991:71) 42 §:n kielitaitoa koskeva erityissääntely maakunnassa valtion palveluksessa oleville kattaa Ahvenanmaan käräjäoikeuden ja Ahvenanmaan hallintotuomioistuimen työntekijät. Siinä tarkoitettu asetus on valtioneuvoston asetus Ahvenanmaan maakunnassa valtion palveluksessa olevilta vaadittavasta kielitaidosta (SSK 1218/2007).

Tässä yhteydessä voidaan myös todeta, että Ahvenanmaan itsehallintolain (1991:71) 30 §:n 1 kohdassa säädetään, että täytettäessä valtion virkaa maakunnassa on annettava erityistä merkitystä maakunnan olojen tuntemukselle tai sille, että asianomainen asuu maakunnassa. Ahvenanmaan erityisasema huomioidaan myös Ahvenanmaan käräjäoikeuden laamannin ja hallintotuomareiden, varajäsenten ja asiantuntijajäsenten nimittämisissä Ahvenanmaan hallintotuomioistuimeen. Käräjäoikeuslain (SSK 581/1993) 2 §:n ja Ahvenanmaan hallintotuomioistuimesta annetun lain (SSK 547/1994) 7 §:n mukaan Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta on hankittava lausunto ennen nimittämistä.

Maakunnan hallitus tukee ajatusta yhteisestä kaikkia tuomioistuuksia ja tuomareita koskevasta laista vaikka siitä tulisiikin hyvin kattava laki. Ehdotetussa tuomioistuinlaissa Ahvenanmaan maakunta on huomioitu ja siinä viitataan Ahvenanmaata koskeviin erityissääntöihin. Ehdotetussa 2 luvun 3 §:ssä viitataan Ahvenanmaan käräjäoikeuteen ja 4 luvun 3 §:n 2 momentissa viitataan Ahvenanmaan hallintotuomioistuinta koskevaan valtakunnan lainsäädäntöön.

Ehdotus tuomioistuinlaiksi huomioi myös maakuntaa koskevan erityisen kielilainsäädännön. Ehdotuksen 10 luvun 9 §:n 2 momentissa viitataan erityisiin tuomarin kielitaitoa koskeviin kelpoisuusvaatimuksiin Ahvenanmaan käräjäoikeudessa ja Ahvenanmaan hallintotuomioistuimessa. Viittauksia Ahvenanmaan erityissääntöihin on myös ehdotuksen 11 luvun 9 §:ssä ja 17 luvun 16 §:ssä.

Maakunnan hallitus panee merkille ja tukee erityisesti niitä ehdotuksia, jotka edellyttävät, että tuomarikoulutusta tulee kehittää. Maakunnan hallitus toteaa, että Ahvenanmaan oikeudenkäyttöasioiden menestyksellinen hoitaminen edellyttää, että asioita hoitavalla henkilökunnalla on tuntemusta maakunnan lainsäädännöstä ja Ahvenanmaan hallinnosta. Tällaisen tuntemuksen tarve ei rajoitu ainoastaan Ahvenanmaan käräjäoikeuteen ja Ahvenanmaan hallintotuomioistuimeen, sillä myös monet muut tuomioistuimet käsittelevät Ahvenanmaan asioita.

Maakunnan hallitus haluaa erityisesti korostaa sen tärkeyttä, että ehdotettu tuomarinkoulutuslautakunta ottaa huomioon Ahvenanmaan oikeusjärjestyksen tehtäviään suorittaessaan. Ahvenanmaan näkökulmasta on tärkeää, että ruotsinkielisen oikeudenkäytön saatavuus taataan lainsäädäntö- ja organisaatiomallista riippumatta. Siten on myös tärkeää, että tuomareilla, jotka käsittelevät Ahvenanmaan asioita, on tuntemusta Ahvenanmaan oikeusjärjestyksestä. Maakunnan hallitus panee myös merkille, että valtion on Ahvenanmaan itsehallintolain (1991:71) 42 § 2 momentin mukaan järjestettävä maakunnassa palveluksessaan oleville koulutusta ruotsin kielellä.

Maakunnan hallituksessa ei ole löydetty aikaisempaa rekisteröityä lausuntopyyntöä asiasta. Täysin riippumatta siitä, onko esitystä pidettävä maakunnalle erittäin tärkeänä lakina Ahvenanmaan itsehallintolain (1991:71) 28 § 2 momentin nojalla, maakunnan

hallitus katsoo, että hyvään lainvalmisteluun kuuluu kuuleminen aikaisemmassa vaiheessa.

Muilta osin ei maakunnan hallituksella ole huomautettavaa.

Ministeri

Nina Fellman

Johtava lakimies

Sören Silverström

